

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No6(6)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 472 sahifa,
22-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

“Kitobxonlar klubi” modelining ingliz tili to‘garak mashg‘ulotlarida o‘quvchilarning kognitiv kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmlari.....	10
Madaminova Gulzira Gulamkadirovna	
Bo‘lajak pedagoglarning kasbiy faoliyatida suggestiv yondashuvning o‘rni	14
Arolov Davronjon Davlataliyevich	
Akmeologik yondashuv asosida maktabgacha ta‘lim direktor o‘rinbosarlarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	19
Asatullayeva Sitora Dilmurod qizi	
Hozirgi o‘zbek tilida neologizmlarning tarixi va bugungi kun taraqqiyoti.....	22
Bektosheva Mehinbonu Abdumalik qizi	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotlari bolalarida jamoada ishlash ko‘nikmalarini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	26
Djurayeva Dilfuza Nuriddin qizi	
Korpus lingvistikasi vositalari yordamida bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining til tahlili ko‘nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	30
Eshonqulova Sarvinoz Yashinovna	
Talabalarning shaxsiy sifatlarini rivojlantirishda sun‘iy intellektning o‘rni va ahamiyati.....	35
Hojiyeva Nasiba Bahodirovna	
Logopedik mashg‘ulotlarni tashkil etish va rejalashtirish moduliga oid mustaqil ta‘lim topshiriqlarini integrativ modellashtirishning innovatsion texnologiyalari.....	39
Ibroximova O‘g‘iloy Inomjon qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida ortiqcha vaznli bolalarga differensial yondashuvning ahamiyati	43
Yuldashev Bobirjon Noibjon o‘g‘li	
Maktabgacha ta‘lim tashkilotida xalq og‘zaki ijodi vositasida bolalarning axloqiy sifatlarini shakllantirishning ahamiyati.....	48
Muradxanova Munisaxon Ikrom qizi	
Bo‘lajak psixologlarda altruistik xulq motivlarini rivojlantirishning psixologik imkoniyatlari	54
Nusratova Mexriniso Baxshilloevna	
Inklyuziv ta‘lim tushunchasi va uning zamonaviy pedagogik paradigmalar tizimidagi o‘rni.....	59
Pulatova Dilfuza Azamkulovna	
Magistrlarda “Imposter sindromi”ni yengish orqali kreativ salohiyatni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari.....	66
Qayumov Baxtiyor Zokirjon o‘g‘li	
Kichik maktab yoshidagi bolalar nutqining fonematik rivojlanishi	70
Qurbonova Sevara Suyunovna	
Mikrobiologiya ta‘limida individual pedagogik texnologiyalarni joriy etish mexanizmlari	74
Raxmatov Oxunjon Soibjonovich	
“Estetik tarbiya”, “kreativ kompetensiya”, “estetik tarbiya mexanizmlari” tushunchalarining konseptual asoslari.....	79
Saidova Feruza Akramovna	
Zamonaviy ta‘lim jarayonida neyropedagogika yordamida nutqiy ko‘nikmalarni rivojlantirish.....	84
Sidiqova Yulduz Sobirovna	
“So‘nggi jadid” Begali Qosimovning ilmiy-pedagogik merosi.....	88
Toxirova Dilshoda Inom qizi	
Ona tili darslarida o‘qib tushunish ko‘nikmasini rivojlantiruvchi mashq va topshiriqlar ustida ishlash	92
Turg‘unova Nilufar Muxiddin qizi	
Ingliz, golland va o‘zbek tillaridagi frazeologizmlarning lingvostatistik xususiyatlari.....	96
Xaydarova Go‘zalxon	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda hayotiy kompetensiyalarni shakllantirishda yumshoq ko'nikmalarning ahamiyati.....	101
<i>Xolmatova Dilshoda Sherali qizi</i>	
Farzandlarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda oilaning pedagogik imkoniyatlari	105
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Yoshlarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish orqali sotsial manipulyativ ta'sirlarga psixologik barqarorlikni shakllantirish.....	109
<i>Qosimova Sarvinoz Baxtiyorovna</i>	
O'quvchilarda modellashtirish ko'nikmalarini shakllantirishga ko'maklashadigan faoliyat usullari	114
<i>Abdurazzaqov O'ktam Abduqayumovich</i>	
Dizartriya shakllarining klinik-patogenetik tahlili va differensial diagnostikasi	120
<i>Axmedova V. T.</i>	
Boshlang'ich sinflarda fanlararo yondashuvga asoslangan integrativ topshiriqlar ishlab chiqishning uslubiy asoslari.....	127
<i>Elmurodova Inoyat Abdumutalibovna</i>	
Deviant xulq-atvorli o'smirlar ijtimoiylashuvining psixologik determinantlari.....	132
<i>Elov Ziyodullo Sattorovich</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari asosida talabalar o'quv natijalarini baholashning pedagogik modeli.....	138
<i>Ernazarov Mirzohid Yo'ldosh o'g'li</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini raqamli texnologiyalar asosida o'qitish metodikasi	145
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda kognitiv tilshunoslikni joriy etish masalalar	150
<i>Mamatova Gulshan Amankulovna</i>	
Doston musiqiy merosini o'rganishni uslubiy takomillashtirish mazmuni.....	153
<i>Qo'shayev Ilhom Axtamovich, Nasirova Sevinch Ismatovna</i>	
"Elektr yoritish" fanida mustaqil ta'limning zamonaviy shakllari.....	157
<i>Nasretdinova Feruza Nabiyeвна</i>	
Maktabgacha va maktab yoshidagi bolalarda sog'lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish	162
<i>Nazarova Dildora Asatovna, Kuchkorova Robiya Shuxrat qizi</i>	
Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni.....	167
<i>Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi</i>	
A Methodological Model for Developing Pedagogical Reflection in Pre-Service EFL Teachers.....	172
<i>Rahimberdiyeva Maftuna Rakhimberdi kizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda sog'lom turmush tarzining kasbiy kompetentlikka ta'siri	177
<i>Raximova Saboxat Qaxramon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda interaktiv texnologiyalar va faol ta'lim metodlarining samaradorligi	182
<i>Safarova Nigora Nasilloevna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida interfaol usullarning mazmuni, turlari va funksional ahamiyati.....	190
<i>Safarova Soliha Ilhomovna</i>	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 196	
<i>Saotmuratova Zebo Yuldash qizi</i>	
Musiqqa ta'limida interfaol metodlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari.....	200
<i>Saparov Raxim Muratbayevich</i>	
Maktabgacha yoshdagi tarbiyalanuvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantirish ijtimoiy zarurat sifatida.....	204
<i>Xolmatova Yodgoroy Baxtiyorjon qizi</i>	
Energetika fanlarini o'qitishda sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik afzalliklari.....	208
<i>Zoxidov Iqboljon Zokirjonovich</i>	
Методическая модель контекстуального обучения в формировании лингвокультурной компетенции при обучении русскому языку в национальных группах	213
<i>Рустамова Ферузaxon Махмуджановна</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Integrating Artificial Intelligence into EFL Academic Writing Instruction: Opportunities, Challenges, and Pedagogical Implications..... 218 Allamurodov Elyor Tursun ugli
	Sahna nutqida adabiy tur va janrlarning metodik talqini..... 223 Dilrabo Jumanova
	Sun'iy intellekt asosidagi ta'lim ekotizimi: imkoniyatlar va xavflar ..... 227 Oqil Ochilov Lutfullo o'g'li
	Z avlod bilan ishlashda ta'lim va tarbiyaga oid zamonaviy tendensiyalar ..... 232 Ravshanov Sanjar Tolibjonovich
	Talabalarni ma'naviy tarbiyalash jarayonida diagnostik metodlardan samarali foydalanishning ahamiyati... 235 Saotmurotova Zebo Yuldash qizi
	Tarixiy-ilmiy materiallar va zamonaviy texnologiyalar integratsiyasi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining geometrik tafakkurini rivojlantirish metodikasi..... 239 Toshpulatova Mamura Ismailovna, Mannonova Dilafro'z Ravshan qizi
	Davlat-xususiy sherikchilik asosidagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarini boshqarish va muvofiqlashtirish ... 244 Xakimov Abdug'ulom Soyibjonovich
	Ingliz tilini boshqa sohadagilarga o'qitishda grammatik jihatlar ..... 247 Ataboyeva Guliruxsor Baxtiyor qizi
	Methodological Foundations for Developing Environmental Education Through the Integration of Climate Change Education Into Biology Lessons in General Secondary Schools..... 250 Abdurakhmanova Iqbolkhon Yulchiyevna
	Sharq va G'arb mutafakkir olimlarining oila va farzand tarbiyasi borasidagi qarashlari ..... 255 Berdiyeva Dilnoza A'zamovna
	Ommaviy sport turlari yordamida ayollarni sog'lom turmush tarziga yo'naltirishda ilmiy yondashuv ..... 258 Charos Axmadova
	STEAM integratsiyasi orqali maktab o'quvchilarida tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish ..... 262 Choriyor Maxmatraimov Eshmamatovich
	Maktabgacha ta'lim kafedrasida bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion-metodik faoliyatga tayyorlashni transformatsion boshqarish texnologiyasi ..... 267 Djalalov Baxromjan Begmurzayevich
	Raqamli transformatsiya sharoitida yosh ota-onalarda yolg'izlik hissining namoyon bo'lishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik va etnopsixologik omillar ..... 272 Erimmetova Nafisa Bahromovna
	Zamonaviy ta'lim muhitida talabalarning ijtimoiy-psixologik adaptatsiyasi va uning strategiyalari ..... 279 Haqberdiyeva Dinora Qobil qizi
	Maktab direktorlarining moliyaviy boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari..... 283 Karimov Jaxongir Abdunabiyevich
	Jadidlar merosiga e'tibor: tarixiy xotira va ma'naviy tiklanish omili..... 287 Madaminova Shaxodat Shomurotovna
	Sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'limdagi o'rni va nutqni baholashdagi imkoniyatlari..... 293 Mahmudova Maftuna Aktam qizi
	Effectiveness of Simulator Technologies in Pilot Training: an Experimental Study ..... 297 Maksudov Ilhomjon Turgunboy o'g'li
	Yangi O'zbekistonda o'qituvchi maqomining huquqiy kafolatlari va pedagogik faoliyat samaradorligi..... 301 Menlibayeva Azima Oralbayevna, Oralbayeva Aziza
	Raqamli jamiyat sharoitida ong transformatsiyasining falsafiy jihatlari..... 305 Muxitdin Nazarov
	10-11-sinf o'quvchilarida o'qishdan yozuvga o'tish ko'nikmasini rivojlantirishning bosqichli metodik tizimi ... 310 Nazarova Shoiraxon Abdumo'min qizi
	Zamonaviy ta'lim paradigmasida "potensial" tushunchasi: shaxsning rivojlanishga qaratilgan ichki imkoniyatlari, bilim, ko'nikma, qobiliyat va kompetensiya..... 314 Qurbonova Gulmira Alisher qizi

Deffenbacherning driving anger scale metodi asosida haydovchilarning agressiv xulq-atvorining psixologik xususiyatlarini jinslar kesimida o'rganish	318
<i>Rahim Usmonov Raxmonali o'g'li</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	323
<i>Sadoqat Sarmanova Shermahmatovna</i>	
Vizual axborot: paydo bo'lish tarixi, qo'llanish sohalari va ta'lim jarayonidagi ahamiyati.....	328
<i>To'g'izboyev Faxriddin Ulashovich</i>	
Fizika darslarini tashkil etishning mazmuni, mohiyati va didaktik tamoyillari.....	334
<i>Turabova Lobar Xusen qizi</i>	
Ekstrakorporal urug'lantirish orqali tug'ilgan bolalarda xotiraning rivojlanishi	339
<i>Usmonova Xusnora Ergashovna</i>	
Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining emotsional barqarorligini shakllantirish.....	344
<i>Yusupova Diloromxon Sabirdjanovna</i>	
Milliy va xalq o'yinlari vositasida talabalarni sog'lomlashtirish.....	347
<i>Axmedov Gayratjon Kosimovich</i>	
Деонтология медицинского персонала: этико-профессиональные ориентиры в условиях современной медицины.....	350
<i>Бабаджанова Гулчехра</i>	
Формирование творческого восприятия учащихся на уроках музыки.....	355
<i>Габдульманова Ильнура Минисламовна</i>	
Qizlar tarbiyasida maktab va mahalla hamkorligi monitoring tizimini takomillashtirishning pedagogik asoslari.....	358
<i>Abdurazoqova Marg'uba Muxammad qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tarbiyachilarida iqtisodiy tushunchalarni shakllantirish pedagogik muammo sifatida	362
<i>Ergashova Dilafro'z</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda kasbiy karyerani shakllantirishning metodologik asoslari	365
<i>Hayitova Sarvinov Mahmudovna, Ilmiy rahbar: Ashirova Sojida Baxromovna</i>	
Pedagogical and Methodological Foundations for Developing an Interactive Mobile Application for Teaching English to Preschool Children (Based on the Solobee Project).....	368
<i>Khurshida Kuchkarova</i>	
O'spirinlarda kiberbullingning profilaktikasi va psixokorreksion imkoniyatlari.....	373
<i>Ibodova Gulimehr Inoyat qizi</i>	
Pedagogical Factors and Didactic Conditions for Developing Communicative Competence in Future Teachers.....	378
<i>Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Musiqqa ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari.....	382
<i>Altmisheva Maftunabonu Baxtiyor qizi</i>	
The Importance of the Concept of Discursive Competence in Teaching English.....	386
<i>Mukhamatjonova Diyora Rustam qizi</i>	
Koxlear implantli bolalarni ta'lim jarayoniga moslashtirishning korreksion-pedagogik asoslari.....	390
<i>Najimova Muhabbat</i>	
Alfa avlod uchun internet xavflari klassifikatsiyasi metodlarini ishlab chiqish klassifikatori	393
<i>Ahralov Shavkat Sulaymonovich, Ahrorova Sevara Sulaymon qizi</i>	
Aqli zaif o'quvchilar ta'limida sensor integratsiyaning pedagogik imkoniyatlari.....	398
<i>Tajibayeva Shaxnoza Abdumuxtorovna</i>	
Koxlear implantatsiyali o'quvchilarning psixologik-pedagogik rehabilitatsiyasi samaradorligini oshirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.....	401
<i>Yuldasheva Saodat Utkurovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy pedagogik fikr-g'oyalardan kreativ foydalanishga tayyorlashning ustuvor tamoyillari.....	406
<i>Akbarova Feruza Uktamjonovna</i>	

Biologiya ta'lim bosqichida noan'anaviy integratsiyalashgan darslar jarayonida CLIL texnologiyfsini joriy etish	410
Azimov Ibragimjon Toshpulatovich, Toshpo'latova Nigina Ibrohimjon qizi	
Onlayn ta'lim muhitida didaktik kompetensiyani takomillashtirish yo'llari	416
Kushimova Mahbuba Janibekovna	
Inklyuziv ta'lim sharoitida koxlear implantga ega bolalarning eshituv-nutqiy faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari.....	420
Mirzayeva Umidaxon Inamovna	
Bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'limga tayyorlashda pedagogik shart-sharoitlar va tamoyillar tizimi.....	423
Omanqulova Shohida Nematillo qizi	
Talabalarda axborot-psixologik tahdidlarni oldini olishning psixologik imkoniyatlari.....	426
Ramazonov Jahongir Djalolovich	
Changes in the Structure and Strength of the Aluminum Alloys SAV-1 Irradiated With Fast Neutrons	431
S. A. Baytelesov, F. R. Kungurov, G. N. Turdieva, I. V. Papushki, A.V. Galushko	
Bo'lajak o'qituvchilarning mantiqiy fikrlash kompetensiyasini baholashga diagnostik model asosida yondashuv.....	438
Suvankulova Malika Baxtiyor qizi	
"Integratsion mexanizm" – integratsiyani tadqiq etishdagi muhim yo'nalish sifatida	444
Xayitov Lazizbek Rustamjon o'g'li	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik va funksional xususiyatlariga ko'ra tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyati.....	447
Ziyatov Muhammad Namazovich	
Проблемы формирования координационных способностей у дошкольников с нарушением слуха и рекомендации по их развитию	451
Закирова Сарвиноз Баратовна, Кобулова Шахризода Равшан кизи	
Uy ta'limi sharoitida o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	455
Sodiqova Nurgul Tursunboyevna	
Paradzyudoni rivojlantirishning dolzarb muammolari va ularni takomillashtirish yo'llari.....	459
Berdiyev Sherzod Ochilovich	
Pedagogik antropologiya Ushinskiy talqinida	462
Ochilova M. P.	
Using Concept Checking Questions to Improve Vocabulary Retention in English Language Classrooms: Evidence from Uzbekistan	468
Ramazonov Jasurbek Safar O'g'li	

TIBBIYOT OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABA QIZLARINING SOMATOTIPIK VA FUNKSIONAL XUSUSIYATLARIGA KO'RA TABAQALASHTIRILGAN INDIVIDUAL FITNES MASHG'ULOTLARI USLUBIYATI

Ziyatov Muhammad Namazovich
Samarqand davlat tibbiyot universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik (tana tuzilishi tipi) va funksional xususiyatlarini hisobga olgan holda tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyatini ishlab chiqish va uning samaradorligini baholash natijalari keltirilgan. Tibbiyot oliygohlaridagi yuqori aqliy yuklama va gipodinamiya sharoitida talaba qizlarning antropometrik hamda adaptiv imkoniyatlari turlicha namoyon bo'ladi.

Tadqiqot davomida astenik, normostenik va giperstenik somatotipga ega bo'lgan talaba qizlar uchun alohida jismoniy yuklama parametrlari va fitnes yo'nalishlari belgilab berildi. Olingan yakuniy natijalar taklif etilgan tabaqalashtirilgan uslubiyat an'anaviy jismoniy tarbiya darslariga nisbatan talabalarning gipoksiyaga chidamliligini, yurak-qon tomir tizimi zaxiralarini va umumiy ish qobiliyatini ishonchli darajada oshirishini ko'rsatdi.

Kalit so'zlar: talaba qizlar, tibbiyot universiteti, somatotip, funksional holat, tabaqalashtirilgan fitnes, individual yondashuv, gipodinamiya.

Abstract: This article presents the results of developing and evaluating the effectiveness of a differentiated individual fitness training methodology based on the somatotypic (body build type) and functional characteristics of female medical students. Under conditions of high mental workload and hypodynamia in medical universities, the anthropometric and adaptive capacities of female students manifest differently.

During the study, specific physical workload parameters and fitness directions were determined for female students with asthenic, normosthenic, and hypersthenic somatotypes. The final results demonstrated that the proposed differentiated methodology significantly improves students' hypoxic tolerance, cardiovascular reserves, and overall working capacity compared to traditional physical education classes.

Key words: female students, medical university, somatotype, functional state, differentiated fitness, individual approach, hypodynamia.

Аннотация: В данной статье представлены результаты разработки и оценки эффективности дифференцированной методики индивидуальных фитнес-занятий с учетом соматотипических (типа телосложения) и функциональных особенностей студенток медицинских высших учебных заведений. В условиях высокой умственной нагрузки и гиподинамии в медицинских вузах антропометрические и адаптационные возможности студенток проявляются по-разному.

В ходе исследования были определены отдельные параметры физических нагрузок и фитнес-направления для студенток астенического, нормостенического и гиперстенического соматотипов. Полученные результаты показали, что предложенная дифференцированная методика по сравнению с традиционными занятиями физической культурой достоверно повышает устойчивость студенток к гипоксии, резервные возможности сердечно-сосудистой системы и общую работоспособность.

Ключевые слова: студентки, медицинский университет, соматотип, функциональное состояние, дифференцированный фитнес, индивидуальный подход, гиподинамия.

KIRISH

Zamonaviy jismoniy tarbiya va sport tibbiyoti sohasidagi eng muhim vazifalardan biri ta'lim oluvchilarning individual-tipologik xususiyatlariga asoslangan sog'lomlashtirish dasturlarini yaratishdan iboratdir. Tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari o'quv faoliyatining o'ziga xosligi - o'quv materiallarining nihoyatda ko'pligi, laboratoriya va klinik darslarning uzoq davom etishi hamda surunkali vaqt taqchilligi bilan xarakterlanadi [1; 14-b.]. Ushbu omillar talaba qizlar o'rtasida gipodinamiya va gipokineziya holatlarini keltirib chiqarib, ularning jismoniy rivojlanishi va salomatlik ko'rsatkichlariga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Har bir inson organizmining jismoniy yuklamalarga moslashish (adaptatsiya) xususiyati va funksional zaxiralari ko'p jihatdan uning genetik dasturlashtirilgan konstitutsional tipi, ya'ni somatotipi bilan bog'liqdir [2; 56-b.]. Somatotip tana shakli, suyak va mushak to'qimalarining rivojlanish darajasi hamda moddalar almashinuvi tezligini belgilab beruvchi turg'un mezondir. Tibbiyot oliygohlarida tahsil olayotgan talaba qizlarning tana tuzilishi turlicha (astenik, normostenik, giperstenik) bo'lgani holda, ularga bir xil andozadagi (standart) jismoniy yuklamalarni berish ko'pincha kutilgan sog'lomlashtirish effektini bermaydi, ba'zan esa funksional zo'riqishlarga sabab bo'ladi [3; 41-42-b.].

Aynan shu sababli, talaba qizlarning jismoniy tayyorgarligini korreksiyalashda somatotipik xususiyatlarni yetakchi omil sifatida olish va mashg'ulotlarni tabaqalashtirilgan (differensial) tarzda tashkil etish zarurati tug'iladi. Tabaqalashtirilgan fitnes uslubi har bir talaba guruhining morfologik va funksional holatiga mos keladigan mashqlar majmuasini, harakat sur'atini va dam olish vaqtini individual me'yorlashtirish imkonini beradi [4; 89-b.].

Ushbu tadqiqotning maqsadi tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talaba qizlarining somatotipik va funksional ko'rsatkichlarini aniqlash hamda ular asosida tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyatini ishlab chiqib, uning samaradorligini amaliy jihatdan asoslashdan iboratdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tadqiqot ishi Samarqand davlat tibbiyot universitetining Jismoniy tarbiya va sport kafedrasida hamda Talabalar salomatlik markazi bazasida o'tkazildi. Eksperimentda uzoq muddatli aqliy yuklama sharoitida tahsil olayotgan 1-2-kurs talaba qizlaridan 60 nafari ishtirok etdi. Ishtirokchilar an'anaviy dars o'tuvchi nazorat guruhi (30 nafar) va tabaqalashtirilgan fitnes dasturi bo'yicha shug'ullanuvchi tajriba guruhiga (30 nafar) ajratildi.

Tadqiqotning dastlabki bosqichida barcha qizlarning somatotipik mansubligi M. V. Chernorutskiy metodikasi bo'yicha Pinye ko'rsatkichini (tana uzunligi, tana vazni va ko'krak qafasi aylanasi asosida) hisoblash orqali aniqlandi [5; 102-b.]. Pinye indeksi ko'rsatkichlariga ko'ra talabalar uchta asosiy guruhga ajratildi:

- astenik tip (tana tuzilishi nozik, bo'yi uzun, mushak rivojlanishi sust);
- normostenik tip (mutanosib tana tuzilishi, o'rtacha ko'rsatkichlar);
- giperstenik tip (keng suyakli, tana vazniga moyillik yuqori).

Tajriba guruhidagi talaba qizlar uchun haftada 3 marta 60 daqiqadan iborat bo'lgan individual yo'naltirilgan fitnes mashg'ulotlari dasturi joriy etildi:

- astenik somatotip uchun kuch-quvvatni oshiruvchi, tayanch-harakat tizimini mustahkamlovchi va mushak massasini korreksiyalashga qaratilgan fitnes dasturlari (body sculpt, yengil og'irliklar va qarshiliklar bilan ishlash, YUT maksimal darajaning 55–65 foizida);
- normostenik somatotip uchun umumiy va maxsus chidamlilikni, egiluvchanlikni shakllantiruvchi klassik aerobika, step-aerobika va harakatli funksional mashqlar kombinatsiyasi (YUT maksimal darajaning 65-75 foizida);
- giperstenik somatotip uchun moddalar almashinuvini jadallashtirish va ortiqcha yog' massasini kamaytirishga qaratilgan yuqori hajmli, ammo o'rtacha intensivlikdagi kardio mashg'ulotlar, fitbol-aerobika va intensiv stretching elementlari (YUT maksimal darajaning 60-70 foizida) [6; 115-116-b.].

Nazorat guruhidagi talabalar esa oliygoh dasturidagi umumiy jismoniy tayyorgarlik mashqlari bilan odatiy tartibda shug'ullanishni davom ettirdilar.

Talabalarning funksional holatini baholash uchun tinch holatdagi yurak urish tezligi (YUT), arterial qon bosimi (SAB va DAB), o'pkaning hayotiy sig'imi (OHS), gipoksiyaga barqarorlikni aniqlovchi Shtange va Genchi sinamalari hamda yurak faoliyatining tiklanish ko'rsatkichi (Rufe testi) o'rganildi [7; 34-b.]. Olingan ko'rsatkichlar Styudentning t-mezonidan foydalanib matematik-statistik jihatdan qayta ishlanib tahlil qilindi.

TADQIQOTMETODOLOGIYASI

Tadqiqot boshida amalga oshirilgan antropometrik va somatotipik o'lchovlar natijasida talaba qizlar orasida somatotiplarning taqsimlanishi quyidagicha ekanligi aniqlandi: astenik tip - 26,7 foiz, normostenik tip - 50,0 foiz, giperstenik tip - 23,3 foiz. Boshlang'ich funksional o'lchovlar shuni ko'rsatdiki, somatotipidan qat'i nazar, yuqori aqliy yuklama va harakatsizlik tufayli ko'pchilik qizlarda yurak-qon tomir tizimining moslashuv imkoniyatlari qoniqarsiz yoki o'rtacha darajada edi.

12 haftalik tabaqalashtirilgan fitnes mashg'ulotlaridan so'ng tajriba guruhidagi talaba qizlarning somatotipik guruhlari bo'yicha funksional ko'rsatkichlarida turlicha ijobiy dinamika qayd etildi.

1-jadval: Tajriba guruhi talaba qizlarining somatotipiga ko'ra funksional ko'rsatkichlari o'zgarishi

Somatotipik guruhlari va bosqichlar	Tinch holatdagi YUT (urish/daq)	OHS (ml)	Shtange sinamasi (soniya)	Rufe indeksi (sh.b.)
Astenik tip (dastlabki)	79.2 ± 1.5	2300 ± 65	34.5 ± 1.4	10.2 ± 0.5
Astenik tip (yakuniy)	72.4 ± 1.1	2600 ± 50	42.1 ± 1.2	7.1 ± 0.4
Normostenik tip (dastlabki)	77.5 ± 1.3	2450 ± 55	36.8 ± 1.6	9.5 ± 0.4
Normostenik tip (yakuniy)	69.8 ± 0.8	2850 ± 45	46.4 ± 1.1	6.2 ± 0.3
Giperstenik tip (dastlabki)	81.4 ± 1.6	2350 ± 70	33.1 ± 1.5	11.1 ± 0.6
Giperstenik tip (yakuniy)	73.1 ± 1.2	2700 ± 60	41.5 ± 1.3	7.5 ± 0.4

Jadval ma'lumotlari tahlili shuni ko'rsatadiki, eng yuqori funksional o'sish ko'rsatkichlari normostenik tipdagi talabalarda kuzatilgan bo'lsa-da, astenik va giperstenik guruhlarda ham o'zgarishlar statistik jihatdan ishonchli bo'ldi ($p < 0,05$). Tinch holatdagi YUT ko'rsatkichi barcha tiplarda o'rtacha 7-8 urish/daqiqaga kamaygan bo'lib, bu yurak miokardining iqtisodiy ishlash ko'rsatkichidir.

Astenik qizlarda maxsus quvvat mashqlari hisobiga tana barqarorligi yaxshilangan bo'lsa, giperstenik somatotip guruhida o'tkazilgan aerob kardio dasturlar natijasida tana vazni indeksining (TVI) o'rtacha $26,4 \pm 0,5 \text{ kg/m}^2$ dan $24,1 \pm 0,3 \text{ kg/m}^2$ gacha pasayishi ($p < 0,05$) qayd etildi. O'pkaning hayotiy sig'imi (OHS) barcha kichik guruhlarda o'rtacha 300-400 ml ga ko'paydi.

Nazorat guruhida esa semestr yakuniga kelib faqatgina normostenik qizlarning ayrim ko'rsatkichlarida biroz yaxshilanish kuzatildi, biroq astenik va giperstenik qizlarning funksional holati yuqori aqliy bosim ostida deyarli o'zgarishsiz yoki bir oz salbiy tendensiyada qoldi (Rufe indeksi o'rtacha 9,6 dan 9,3 gacha o'zgardi).

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni tasdiqlaydiki, jismoniy tarbiya jarayonida konstitutsional (somatotipik) yondashuv sog'lomlashtirish samaradorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biridir. Tibbiyot oliygohi talaba qizlari o'quv yilining turli davrlarida kuchli stress va vaqt tanqisligiga duch kelishadi, bu esa ularning asab va yurak-qon tomir tizimini kuchli zo'riqish rejimida ishlashga majbur qiladi [8; 74-b.]. Bunday paytda individual xususiyatlarni inobatga olmay turib berilgan umumiy yuklamalar gipodinamiyani bartaraf etish o'rni, organizmning charchash darajasini oshirib yuborishi mumkin.

Astenik somatotipga ega bo'lgan qizlar tabiatan tez toliqadigan va asab tizimi yuqori qo'zg'aluvchan bo'lganligi sababli, ularga uzoq davom etadigan bir xildagi kardio yuklamalar tavsiya etilmaydi. Biz taklif etgan uslubiyatda ularga qisqa muddatli, mushak guruhlari tonusga keltiruvchi va dam olish intervallari uzaytirilgan individual mashqlar berilganligi tufayli Rufe testi ko'rsatkichlari sezilarli darajada optimallashti [9; 52-b.].

Giperstenik guruhda esa asosiy muammo moddalar almashinuvining sekinligi va organizmda suyuqlik hamda yog' to'planishiga moyillik hisoblanadi. Kardio-fitness dasturlari va fitbol mashqlarining uzoqroq muddat davomida (30-35 daqiqa uzluksiz) o'rtacha sur'atda bajarilishi tomirlarning elastikligini oshirib, yurak urish hajmini yaxshiladi va tana vaznini me'yorlashtirishga yordam berdi [10; 144-b.].

Shtange va Genchi sinamalarining ijobiy o'zgarishi barcha guruhlarda qonning kislorod bilan to'yinishi darajasi ortganligini va miya to'qimalarining yuqori aqliy yuklama sharoitidagi gipoksiyaga barqarorligi shakllanganligini ko'rsatadi [11; 85-b.]. Bu holat talaba qizlarning dars paytidagi diqqat konsentratsiyasini va xotira ko'rsatkichlarini ham bilvosita yaxshilaydi, bu esa bo'lajak shifokorlar uchun juda muhimdir [12; 92-b.].

Olingan ma'lumotlar jismoniy tarbiya darslarida tabaqalashtirilgan fitnes texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha ilmiy xulosalarni sezilarli darajada to'ldiradi [13; 66-67-b.].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida tahsil olayotgan talaba qizlar konstitutsional xususiyatlariga ko'ra turlicha somatotiplarga (astenik, normostenik, giperstenik) ajraladi va ularning yuqori aqliy yuklama hamda gipodinamiyaga bo'lgan funksional reaksiyasi ushbu tiplarga bog'liq holda turlicha namoyon bo'ladi.

An'anaviy jismoniy tarbiya darslarida qo'llaniladigan andozaviy yuklamalar asosan normostenik tipdagi talabalarga ijobiy ta'sir ko'rsatib, astenik va giperstenik somatotipdagi qizlarning funksional zaxiralari yetarli darajada oshira olmasligi aniqlandi.

Talabalarning somatotipi va boshlang'ich funksional holatiga ko'ra tabaqalashtirilgan individual fitnes mashg'ulotlari uslubiyati barcha guruhlarda gemodinamik ko'rsatkichlarning me'yorlashishiga (YUT pasayishi, Rufe indeksining yaxshilanishi) va o'pka-nafas tizimi imkoniyatlarining kengayishiga xizmat qildi.

Ishlab chiqilgan tabaqalashtirilgan fitnes uslubiyati talaba qizlarda jismoniy faollikka nisbatan shaxsiy qiziqish va motivatsiyani oshiradi. Mazkur metodikani tibbiyot oliygohlarining o'quv jarayoniga sog'lomlashtirish va gipodinamiyaga qarshi samarali vosita sifatida joriy etish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Ibragimov A. K. Oliy ta'lim tizimida jismoniy tarbiya darslarini tashkil etish metodikasi. - Toshkent: Ilm, 2020. - 164 b.
2. Karimov B. M. Sport morfologiyasi va antropometriya asoslari. - Buxoro: Durdona, 2022. - 192 b.
3. Volkov V. K. Konstitutsionalnie osobennosti i fizicheskoe zdorove studentov // Teoriya i praktika fizicheskoy kulturi. - Moskva, 2014. - № 3. - S. 40-44.
4. Sayfullayeva M. A. Talaba xotin-qizlar jismoniy tarbiyasida fitnes texnologiyalarini qo'llash. Samarqand: SamDU nashriyoti, 2023. - 148 b.
5. Chernorutskiy M. V. Uchenie o konstitutsii cheloveka v klinike vnutrennix bolezney. - Leningrad: Medgiz, 1938. - 210 s.
6. Lisickaya T. S., Sidneva L. V. Aerobika va fitnes mashg'ulotlari uslubiyati. - Toshkent: O'qituvchi, 2011. - 240 b.
7. Mavlonov X. N. Talabalar salomatligi monitoringi va funksional testlar. - Samarqand: Zarif nashriyoti, 2021. - 135 b.
8. Vilenskiy M. Y. Fizicheskaya kultura i zdoroviy obraz jizni studenta. - Moskva: Knorus, 2013. - 240 s.
9. Cooper K. H. The Aerobics Program for Total Well-Being. - New York: Bantam Books, 1982. - 320 p.
10. Davidov V. Y. Ozdorovitel'naya aerobika: teoriya i metodika. - Volgograd: VGAFK, 2002. - 185 s.
11. Paffenbarger R. S. Physical Activity and Health. - Champaign: Human Kinetics, 1996. - 312 p.
12. Kenney W. L., Wilmore J. H., Costill D. L. Physiology of Sport and Exercise. - Champaign: Human Kinetics, 2015. - 640 p.
13. Usmonov S. Q. Tibbiyot oliygohlari talabalarining jismoniy tarbiyasida tabaqalashtirilgan yondashuv // Tibbiyot va sport jurnali. - Samarqand, 2025. - № 1. - B. 64-68.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(6)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.